

Roofvogels in de rest van Drenthe in 1995

Hans Dekker

In 1995 is door 46 medewerkers getracht zo veel mogelijk gegevens over territoria van roofvogels buiten de referentiegebieden bijeen te brengen. Tevens werden gegevens over vervolging verzameld. Helaas zijn in vergelijking met 1994 een aantal gebieden onderbelicht gebleven, zoals het Hunzedal en de omgeving van Wilhelminaoord en Hoogeveen. Daarentegen zijn er meer gedetailleerde gegevens verzameld in een tot voor kort onderbelicht gebied rond Zuidwolde. Er is nog steeds een grote behoefte aan extra medewerkers, gezien de niet-geïventariseerde "witte" gebieden. Het doel blijft het verzamelen van zoveel mogelijk gegevens op een gestandaardiseerde manier.

De volgende personen hebben gegevens ingestuurd: H. van Berkel, M. Beukeveld, L. Blaauw, R.H. Blauw, J. Blauwgeers, H. Böhmers, C. Boxem, J. van Buren, A. Dekker, H. Dekker, K. van Eerde, J. Eitens, J. Everts, H. Feenstra, A. Fonk, F. Germes c.s., J. Grotenhuis, D. Haanstra, H. Habers, J. Hein, A. Hidding, J. Hingstman, R. Jonker, B.J. Keukenkamp, J. Kleine, J. Klok, W. Klok, G. Komduur, G. Kruithof, F. Mager, W. van Manen, J. Mulder, J. Musche, J. Nicolai, T. Otten, J. Pater, E. Puyman, J. Ram, D. Rozeboom, J. Rozeboom, J. v.d. Sleen, I. Sterken, L. Trul, H. v.d. Velde, F. van Vemden, B. Versluijs, R. Vierhoven, Jo Winter, S. Waasdorp en M. Wieland.

Resultaten

Om het overzicht van de in 1995 verzamelde gegevens hanteerbaar te houden is Drenthe op basis van de atlasblokkenstructuur verdeeld in 5 regio's:

- Noordwest - ten NW van Amersfoortcoördinaat 240-550;
- Noordoost - ten NO van Amersfoortcoördinaat 240-550;
- Midden - tussen de coördinaten 230-550, 250-550, 230-525 en 250-525;
- Zuidwest - resterende deel ten W van X-coördinaat 240;
- Zuidoost - resterende deel ten O van X-coördinaat 240.

De regio's zijn zo gekozen, dat grotere onderzoeksgebieden in één regio liggen. In regio NW gaat het bijvoorbeeld om het Peizer- en Leekstermeergebied, alsmede om het Fochteloërveen. De regio NO bestaat onder meer uit de grote boswacherijen Gieten en Borger. Midden Drenthe omvat o.a. het Mantinger- en Balingierzand en landgoed de Klencke. ZW-Drenthe omvat o.m. het nationaal park Dwingelderveld, de Reest en Havelterberg, terwijl in ZO-Drenthe het Bargerveen ligt. In een aantal regio's zijn referentiegebieden (zie het artikel van Willem van Manen elders in deze Takkeling) gelegen, waardoor de gepresenteerde aantallen in Tabel 1 soms laag lijken.

De lichte stijging in het aantal *Wespendieven* ten opzichte van vorig jaar heeft mogelijk te maken met intensievere inventarisaties specifiek gericht op deze soort. Door de teruggetrokken levenswijze wordt deze soort in oppervlakkig geïventariseerde grotere bosgebieden onderteld.

Uit de omgeving van Schoonebeek is een melding binnengekomen van een territorium van een paartje *Rode wouw*. In het gehele broedseizoen zijn de vogels waargenomen. Aangezien Schoonebeek aan de grens met Duitsland ligt, kunnen de vogels ook in Duitsland hebben gebroed. Een nest aan Nederlandse zijde is niet gevonden. Al eerder zijn in

dit gebied waarnemingen uit het broedseizoen bekend, zodat het niet uitgesloten is dat deze soort hier vaste voet aan de wal probeert te krijgen.

De *Bruine Kiekendief* is veel minder vastgesteld dan in 1994 (26). Dit heeft o.m. te maken met het niet tellen van grote delen van het Hunzedal. In de gebieden waarvan wel gegevens zijn binnengekomen lijkt de stand stabiel.

De *Blauwe Kiekendief* blijft helaas zeer schaars. Ogenscheinlijk geschikte gebieden, zoals het Dwingelderveld blijven leeg, op een enkele overzomerende vogel na.

Tabel 1. Aantal gemelde territoria van roofvogels in de Drentse deelgebieden in 1995. *Number of territories in several parts of the province of Drenthe in 1995 (excluding raptors in study plots mentioned in van Manen 1996).*

Soort/Species	NW	NO	Midden	ZW	ZO	Totaal
Wespendief <i>Pernis apivorus</i>	3	5	2	2	1	13
Rode Wouw <i>Milvus milvus</i>	0	0	0	0	0-1	0-1
Bruine Kiekendief <i>Circus aeruginosus</i>	5	0	0	1	2	8
Blauwe Kiekendief <i>C. cyaneus</i>	0	0	0	0	2	2
Havik <i>Accipiter gentilis</i>	26	6	20	21	25	98
Sperwer <i>A. nisus</i>	8	5	8	9	21	51
Buizerd <i>Buteo buteo</i>	93	14	24	55	29	215
Torenvalk <i>Falco tinnunculus</i>	4	0	8	25	46	83
Boomvalk <i>F. subbuteo</i>	3	1	0	10	9	23

De *Havik* wordt frequenter opgemerkt dan de *Sperwer*. Toch zijn ook hier de aantallen lager dan verwacht. In sommige gebieden, zoals rond Veenhuizen en op de rug van Roden, worden door meerdere vrijwilligers de bossen nauwkeurig uitgekamd. De door hun gevonden aantallen zijn dan ook relatief hoog.

De *Sperwer* is voor veel waarnemers een moeilijk te ontdekken vogel. De aantallen zijn daarom laag. Daarbij komt, dat door het streven naar meer natuurlijk bos en door het ouder worden van bossen, dichte naaldhoutopstanden minder voorkomen. Het favoriete broedbiotoop van de *Sperwer* wordt daardoor schaarser.

Van *Buizerd* en *Torenvalk* was volgens een groot aantal waarnemers het broedsucces aan de lage kant. Er kwamen veel broedsels met 1 à 2 jongen voor. Deze geringe aantallen zijn waarschijnlijk een gevolg van een lage muizenstand. De *Torenvalk* is wederom zwaar onderteld. In delen van de regio's ZW en ZO wordt de *Torenvalk* consequent geïnventariseerd. De aantallen zijn daar dan ook veel hoger.

De *Boomvalk* blijft -zoals het nu lijkt- redelijk stabiel. Zo is de stand in het nationaal park Dwingelderveld stabiel op 4 paar, terwijl in het Bargerveen de populatie de laatste jaren rond de zes paar schommelt. Opmerkelijk is echter dat in genoemde gebieden zelden (succesvolle) nesten worden gevonden.

Vervolging

Het lijkt met de vervolging van roofvogels in Drenthe maar niet te verbeteren (zie ook het stuk van Jan Schipperijn in deze Takkeling). In 1995 zijn weer een behoorlijk aantal gevallen van vervolging gemeld. Zo zijn in de omgeving van Tiendeveen twee keer dode Haviken gevonden. De laatste keer rond Kerst lag een nog warme vogel naast een ogenschijnlijk vergiftigde duif. Onderzoek moet uitmaken of hier inderdaad sprake is van vergiftiging. In de omgeving van Mantinge zijn dode Buizerds gevonden.

In Noord-Drenthe werd bij een nest van een Bruine Kiekendief een pad naar het nest gevonden. Tevens was het riet rond het nest platgetrapt door overmatig bezoek, wat niet bevorderlijk is voor het slagen van een broedgeval. Ook bij Emmen is een broedsel, in dit geval van een Havik, mislukt door een teveel aan pottekijkers.

In de omgeving van Steenberg, waar het al vaker niet pluis was, werden ook in 1995 enkele gevallen van vervolging vastgesteld. Zo werden gedode buizerdjongen op het nest aangetroffen, is een nest van een Buizerd kapot gemaakt en zijn jonge Buizerds uit het nest gehaald. Ook van de Havik zijn in Noord-Drenthe enige broedsels verstoord.

In Schoonebeek is de nestboom van een havikpaar omgezaagd en zijn eieren van een aantal buizerdparen op de grond aangetroffen. Bij Emmen zijn hagelresten in het nest van een Havik aangetroffen. Het broedsel aldaar is mislukt. In Hooghalen is een nest met daaronder drie dode Buizerds gevonden. In de omgeving van Rolde zijn een dode Buizerd, Havik en Sperwer aangetroffen in een gebied, waar al vaker vervolging is vastgesteld. In Odoorn is een nest doorzeefd met hagel; later werd het nest geheel verwijderd. Tevens zijn door onderzoek door het ID-DLO vergiftigingsgevallen vastgesteld in Zeijen, Loon en Fluitenberg.

Kortom, er is op het gebied van de bestrijding van de vervolging nog volop werk aan de winkel. Opletten en het geven van juiste voorlichting is dan ook nog steeds dringend noodzakelijk.

1996

In 1996 wordt getracht meer mensen bij de inventarisatie te betrekken. Er zijn nog steeds witte plekken op de kaart. Vrijwilligers die willen meewerken kunnen contact met mij opnemen. Tevens blijft het van belang alle geconstateerde vervolgingsgevallen aan mij door te geven. In overleg met de betrokkenen zal dan worden afgesproken hoe te handelen.

Summary: Raptors in the remaining part of the province of Drenthe in 1995

In addition to standardized monitoring and tracking breeding success in fixed plots (*cf.* van Manen 1996), raptors are being surveyed in most other parts of the province of Drenthe as well. Sampling here is less standardized, using a variety of methods, from monitoring a single nest to low-intensity mapping, ringing and covering small plots. However, these data form a substantial addition to the material from standardized plots, as can be seen from Table 1. Important extra information was gathered on Honey Buzzard, Goshawk, Sparrowhawk, Common Buzzard, Hobby and Kestrel. A single Red Kite may have bred just across the border in Germany. Many cases of human persecution were recorded.

Literatuur

van Manen W. 1996. Systematisch roofvogelonderzoek in Drenthe in 1995. *De Takkeling* 4(1): 41-45

Adres: Provincie Drenthe, Postbus 122, 9400 AC Assen

Tekening: Pieter de Haan